

Gyógyszerészet 16. 184—185 1972.

A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG EGYETEMI GYÓGYSZERTÁRAI¹

DR. H. J. BAUER

A szerző az NDK kórházi gyógyszer-tári, ill. gyógyszerellátási rendszerének átszervezés alatt álló szervezetéről, majd az egyetemi gyógyszertárak feladatairól ad tájékoztatást a bevezetőben. Ezt követően egyenként röviden ismerteti a 8 egyetemi gyógyszertár történetét és közli a vezetők nevét.

*

A Német Demokratikus Köztársaságban 1970-ben 68 kórházi gyógyszertár működött, beleértve az egyetemek és orvostudományi akadémiák² 8 gyógyszertárát is [1]. Most a helyzet változóban van: az összes állami gyógyszertár³ közüzemvárosi területenként egyetlen „Gyógyszerészeti és Orvos-műszaki Ellátóüzem” keretében fogják össze. Ez a részben már végre is hajtott átszervezés megváltoztatja a kórházi gyógyszertárak alárendeltségi viszonyait, s vele a kórházak gyógyszerellátásának módját is. Odera-Frankfurt területén [2], valamint a karl-marx-stadti kerületben már végre is hajtották az ellátószolgálatnak ezt az összevonását. A gyógyszerészeti és orvostechnikai ellátóüzemek feladata *Schmeidewind* [3] szerint a következő: „biztosítani a kórházi és ambuláns egészségügyi intézetek, a gyakorló orvosok és fogorvosok betegeinek, valamint minden más állami, társadalmi vagy kollektív szervezethez tartozó igényjogosultnak, az egész lakosságnak a korszerű és a szükségleteket teljesen kielégítő ellátását specifikus gyártmányokkal. A legmegfelelőbb ellátást az ellátóüzem az ellátó folyamatok tudományos megtervezésével és vezetésével, minden rendelkezésre álló eszköz hatékony felhasználásával és a nagykereskedelmi, valamint termelő üzemek tevékeny támogatásával valósítja meg. Az ellátás tudományos megtervezése és irányítása magában foglalja a szükségletek felmérését, az anyagi és pénzeszközök egybehangolását az igényjogosultak számával, az eszközök szükség szerinti előkészítését, beleértve a tudományosan megalapozott készletezést a szükséges gyártmányok előállítását, kiszolgáltatását és ellenőrzését — egyéb feladatok mellett”

A gyógyszertárak az (általános) egyetemeken az orvosi szak körében, továbbá az orvostudományi akadémiákon — a klinikákhoz és az elméleti intézetekhez hasonlóan — egyetemi intézmények, amelyeket kollektív tanácskozás és egyszemélyi vezetés elve alapján igazgató irányít. Az igazgató orvosi akadémiákon a rektornak, az (általános)

egyetemeken az orvosi szak igazgatójának van közvetlenül alárendelve; tevékenységéért a rektornak, ill. a szakágazati igazgatónak tartozik felelősséggel. Különleges feladatok ellátására (gyógyszerellátás, személyzeti ügyek, minősítés és továbbképzés, gazdasági tervezés, kiképzés, ill. oktatás és nevelés, valamint kutatás) a gyógyszertár igazgatójának a kerületi főgyógyszerészek és osztályvezetők köréből helyettesek állnak rendelkezésére

Az egyetemi gyógyszertárak feladata elsősorban az (általános) egyetemek orvosi szakágazatában vagy az orvosi akadémiákon működő klinikák és más intézetek ellátása mindenfajta gyógyszerrel az egyes klinikák és intézetek szakosított gyógyítási és kutatási területeinek figyelembevételével. A klinikák és intézetek hetenként és osztályonként egy vagy több ízben kapnak gyógyszer szállítmányt. Az osztályok 14 napra elegendő gyógyszert tarthatnak készletben; ezt az egyetemi gyógyszertár ellenőrzi. A gyógyszerkészítés technikai feladatait az egyetemi gyógyszertárakban elsősorban gyógyszerészasszisztensek látják el. Ezek a Lipésében működő Gyógyszerészeti Szakiskolában („Fachschule für Pharmazie”) jól megalapozott elméleti és gyakorlati kiképzésben részesülnek [4, 5]. A területi gyógyszerészeti ellátóüzemekkel és a helyi gyógyszerészeti létesítményekkel az egyetemi gyógyszertárak szorosan együttműködnek

Az egyetemi gyógyszertárak másik feladata az, hogy a gyógyszerészet egész területén felmerülő tudományos problémák megoldásán dolgozzanak, és közreműködjenek a klinikák és orvosi intézetek kutatási feladatainak megoldásában. Emellett a gyógyszerész- és orvosképzésben mind egyetemi, mind szakiskolai szinten szintén tevékeny részt vesznek. Fontos feladata az egyetemi gyógyszertáraknak hogy az orvost klinikai tevékenységének gyógyszerészeti vonatkozásaiban tanácsokkal segítsék. Ezt személyes és egyedi megbeszélések formájában, az úgynevezett „összekötő orvosi megbeszélések” keretében végzik, és az egyetemi gyógyszertár igazgatójának gyógyszerellátási ügyekkel megbízott helyettese irányítja. A klinikák részéről az ilyen megbeszéléseken a klinika igazgatójának ápolási ügyekkel megbízott helyettese vesz részt [6].

Az NDK Felső- és Szakoktatási Minisztériumának felügyelete alatt a következő gyógyszertárak működnek:

1. A berlini Humboldt Egyetem orvosi szakágazatának (Charité) gyógyszertára

Amikor a Charité 1727-ben létesült, akkor gyógyszer-tára még nem volt. A gyógyszereket a Monbijou-kastélyban működő, 1585-ben alapított Udvari Gyógyszertár („Hofapotheke”) szállította (ez a gyógyszertár 1918-tól a 2. világháború alatt bekövetkezett pusztulásáig „Állami Egyetemi Gyógyszertár” néven folytatta munkáját). Magában a

¹ A tanulmány eredeti címe: Die Hochschulapothecken der Deutschen Demokratischen Republik. Fordította dr. Láng Béla.

² Az NDK-ban egyetem („Universität” vagy „Hochschule”) az olyan felsőoktatási intézet, amelynek — a mi régi tudományegyetemeinkhez hasonlóan — jogi, bölcsészeti stb. karain kívül orvosi kara is van; a mi elnevezésünk szerinti orvostudományi egyetemeket ott „Medizinische Akademie”, azaz orvostudományi akadémia néven nevezik (Fordító).

³ Az NDK-ban — mint ismert — vannak magánkezelésben működő gyógyszertárak is. (Ford)

Charité-intézetben csak raktározták és kiszolgáltatták a gyógyszert. A Charité gyógyszer-tára csak akkor vált teljes jogúvá („Vollapotheke”), amikor önállósulása és különválása az Udvari Gyógyszertártól 1824-ben megoldódott. Az 1810-ben alapított egyetemi klinika az ugyanekkor megnyílt Berlieni Egyetem területén, a Charité telkén kívül létesült. 1901 óta a gyógyszer-tár a Charité igazgatósági épületének egy oldalszárnyában kapott helyet. A gyógyszer-tár igazgatója 1956 óta *Dr. rer. nat. G. Ahrens* [7, 8, 9, 10].

2. *Az Ernst Moritz Arndt Egyetem klinikáinak és poliklinikáinak központi gyógyszer-tára, Greifswald*

Az 1456-ban alapított Greifswaldi Egyetem gyógyszer-tára a Gyógyszerészi-kémiai Intézet igazgatójának kezdeményezésére 1953-ban létesült. Először ideiglenesen egy akkor üresen álló nyilvános gyógyszer-tár helyiségeiben helyezték el. A gyógyszer-tár, amelynek igazgatója *Dr. sc. phil. H. J. Seidlein Dr. rer. nat.* professzor, 1960-ban költözött át új, külön erre a célra épült helyiségeibe [9, 11, 12].

3. *A Friedrich Schiller Egyetem thüringiai egyetemi klinikáinak gyógyszer-tára, Jena*

Az 1558-ban alapított egyetemünk 1919 óta van gyógyszer-tára Jénában, amelynek igazgatója jelenleg *Dr. rer. nat. L. Klotz* [9, 13].

4. *A Karl Marx Egyetem orvosi szakágazatának központi gyógyszer-tára, Lipcse*

Az 1409-ben alapított Lipcsei Egyetem gyógyszer-tára egy 1788-ban megnyílt házigyógyszertárból alakult ki. A gyógyszer-tár egy ideig mint a lipcsei Jakobshospital korlátozott jogkörű gyógyszerkiszolgáltató intézménye (Dispensieranstalt) működött, amely az idők folyamán teljes jogú gyógyszer-tárrá („Vollapotheke”) fejlődött. A gyógyszer-tár igazgatója 1964 óta *Dr. rer. nat. V. Assmann* [9, 14, 15].

5. *A Rostocki Egyetem orvosi szakágazatának központi gyógyszer-tára*

Az 1419-ben megnyílt Rostocki Egyetem klinikáinak 1952 óta van saját gyógyszer-tárunk, amely 1965 óta újonnan épített helyiségekben működik; igazgatója *Dr. rer. nat. W. Fürtig* [9, 16].

6. *A Carl Gustav Carus Orvostudományi Akadémia klinikáinak és intézeteinek gyógyszer-tára, Drezda*

Az 1954-ben alapított Orvostudományi Akadémia gyógyszer-tára a johansstadti városi kórház 1898 óta működő gyógyszer-tárából alakult ki, és az Akadémia mai igazgatási épületének egyik oldalszárnyában működik; 1941 óta *H. Irmscher* a vezetője [17].

7. *Az Erfurti Orvostudományi Akadémia központi gyógyszer-tára*

Az 1954-ben megnyílt Erfurti Orvostudományi Akadémia mostani központi gyógyszer-tára 1937-ben létesült mint a városi kórház gyógyszer-tára; új szerepét az Akadémia alapításakor vette át. Az annak idején újonnan épített Belgyógyászati

Klinika épületében működő gyógyszer-tárat *J. von Schmidt* nyugdíjba vonulása, 1970 óta *Dr. rer. nat. E. Lahnhardt* vezeti [18, 19].

8. *A Magdeburgi Orvostudományi Akadémia központi gyógyszer-tára*

Az 1954-ben alapított Magdeburgi Orvostudományi Akadémia jelenlegi központi gyógyszer-tára az 1891-ben felavatott sudenburgi városi kórház (Gustav-Ricker-Krankenhaus) 1894-ben megnyílt gyógyszer-tárának jogutóda. Jelenlegi helyiségeiben, saját székházában, 1932 óta működik. Mostani igazgatója, *Dr. rer. nat. H. J. Bauer*, 1964 óta vezeti az intézetet [20, 21].

A Halle—Wittenbergi Luther Márton Egyetem (Halle a. d. Saale), amely Wittenbergben 1502-ben, Halléban 1694-ben kezdte meg működését, nem rendelkezik saját gyógyszer-tárral. Az egyetemi klinikákat, amelyek hagyományai a több mint 250 évvel ezelőtt alapított „Clinicum auf dem Waisenhaus” (Árvaházi Klinika) idejére nyúlnak vissza, az 1698-ban alapított és napjainkban nyilvános állami gyógyszer-tárként működő „Waisenhaus-Apotheke” (Árvaházi Gyógyszertár) látja el gyógyszerekkel (vezetője *Dr. rer. nat. B. Schobel*) [9, 22].

IRODALOM

1. Statistisches Jahrbuch 1971 der Deutschen Demokratischen Republik, 16. Jg., Berlin (1971). — 2. *Lipfert, R.*: Pharmaz. Praxis 258 (1966). — 3. *Schneidewind, U.*: Pharmazie 25, 569 (1970). — 4. *Schmid, J.*: 25 Jahre Krankenhausapotheke Erfurt, hrsg. von der Medizinischen Akademie, Erfurt, Zentralapotheke (1962). — 5. *Seidlein, H. J.*: Pharmaz. Praxis 177 (1965). — 6. *Dunk, W. von der*: Pharmaz. Praxis 118 (1970). — 7. *Ahrens, G.*: Pharmaz. Tztg. 107, 995 (1962). — 8. *Dunk, W. von der*: Pharmaz. Praxis 240 (1970). — 9. *Schmidt, R.*: Die deutschen pharmazeutisch-chemischen Hochschulinstitute, Ingelheim (1969). — 10. *Seike, K.*: Veröff. Intern. Ges. Gesch. Pharmaz. N. F. 22, 153 (Stuttgart) (1963). — 11. *Dinse, W., Richardt, G., Seidlein, H. J.*: Pharmaz. Praxis 162 (1959). — 12. *Seidlein, H. J.*: Pharmaz. Praxis 123 (1962). — 13. *Koch, H.*: Die Geschichte der Apotheken in Jena, Jena (1935). — 14. *Güttner, H.*: Veröff. Intern. Ges. Pharmaz. N. F. 22, 43 (Stuttgart) (1963). — 15. *Stich, C.*: Die Aufgaben der Krankenhausapotheke. In: Mitteilungen über einige während des Jahres 1898 im Analytischen Laboratorium der Krankenhausapotheke zu Leipzig ausgeführte Arbeiten, Leipzig, o. J. — 16. *Fürtig, W., Weise, G.*: Pharmaz. Praxis 268 (1966). — 17. *Kleine-Natop, H. E.*: Das heilkundige Dresden, Dresden und Leipzig (1964). — 18. *Kuntze, K.*: Krankenhausapotheke 19, 20 (1969). — 20. *Bauer, H. J., Wolf, D.*: Pharmaz. Zentralhalle 108, 759 (1969). — 21. *Zschiesche, K.—H., Bauer, H. J.*: Krankenhaus-Apotheke 16, 19 (1966). — 22. *Kaiser, W., Piechocki, W.*: Medikamentum 8, 185 (1967).

Д-р Х. Й. Бауер: Университетские аптеки Германской Демократической Республики

Dr. H. J. Bauer: University Pharmacies of the GDR

Dr. H. Bauer: Die Hochschulapotheken der DDR

(Apotheke der Medizinischen Akademie Magdeburg, DDR-301 Magdeburg, Leipziger Strasse 44.)

Ékezett: 1971 XI 10.